

הקדמת מועד הזרעה ראשונה

כל סיבה אחרת. אבל הודות לפרות באותו עדר, שהוזרעו מוקדם וללא נזק, פחת מספר הימים הממוצע של התקופה הפתוחה בעדר כולו.

נביא לדוגמה מספר משקים (טבלה 3), בהם חלק ניכר מהעדר הוגש להזרעה לפני תום 60 יום מההמלטה.

במשקים אלה בולט היתרון בהקדמת הזרעתן של חלק ניכר מהפרות, כשנבוא להשוות את הנתונים של „ימים תקופה פתוחה“ * לממוצע הארצי של העדר הקיבוצי, שהסתכמו ב־110 ימים לפרה לפי הישובי המחשב לפרות, שתחלובתן נסתיימה בשנת 1969/70. כל אחד מהמשקים הנ"ל הרוויח מספר ניכר של וולדות ותוספת חלב ליום כלכלה.

בטבלה הבאה (4) ניסינו לנתח את התוצאות אצל הפרות, שהוגשו מוקדם להזרעה, מחולקות לקבוצות, לפי מועד הגשתן להזרעה ראשונה: פחות מ־30 יום ולאחר מכן בתוספת של 5 ימים.

אנו רואים שמספר פרות התעברו אף לפני עבור 30 יום ממועד ההמלטה. ככל שמתחילים להזריע יותר מאוחר, גם ההתעברות מתאחרת. הקבוצות הראשונות, בתחום של 30 ועד 40 יום, קטנות מאד וקשה להסיק מהן מסקנות ברורות. יש להנחית, שבשנה הבאה יהיה בידינו חומר נוסף, אך כבר נראה לעין כעת, שאין כל סכנה או חשש להגיש פרות להזרעה לאחר 40 יום מההמלטה.

מרווח הימים מההמלטה עד להתעברות (תקופה פתוחה) מתקבל מתוצאה של שני גורמים: (1) מועד הגשת הפרה להזרעה ראשונה, 2% ההתעברות בעדר. ניסינו לחשב את התקופה הפתוחה הצפויה לעדר בהתעברות ממוצעת שנתית מסויימת של הפרות, כאשר יתחילו להזריע אותן במועדים שונים לאחר ההמלטה. צריך להביא בחשבון שהתקופה הפתוחה תהיה תמיד

בהמשך ליום העיון שקיימנו ביולי 1970 בנושא: הקדמת מועד ההזרעה הראשונה (ראה משק הבקר והחלב 111), מבקש אני להזכיר חומר נוסף, שסוכם ועובד על ידי המחלקה הסטטיסטית של „השרות“, בהדרכתה של ר. גוימרק, לקראת הדו"ח השנתי שעומד לצאת לאור בקרוב. בחומר זה סוכמו כל הפרות בעדר הקיבוצי במרחב „השרות להזרעה“, שהוזרעו בין התאריכים 1.10.69 ועד 30.9.70. (פירוט החומר יוגש לפי משקים הדו"ח השנתי שייצא בחודש מאי — ראה טבלה 1). (הטבלות בעמ' 7—9).

אנו רואים בבירור, שבשנת הדו"ח הובא העדר להזרעה מוקדם יותר מאשר בשנה שקדמה לה, והתקופה הפתוחה עד להריון קצרה יותר.

מאחר והורינו למזריעים במרחב „השרות“ להזריע פרות המוגשות אף בפחות מ־60 יום אחרי ההמלטה, סיכמנו את התוצאות להזרעות מוקדמות אלו בהשוואה להזרעות לאחר 60 יום (ראה טבלה 2).

אנו רואים בבירור, שהקבוצה של כ־2500 פרות שהוזרעה לפני 60 יום הוגשה להזרעה ראשונה, ב־53.5 יום (בממוצע קבוצתי), והם — 27.4 ימים מוקדם יותר משאר הפרות בעדר. הקבוצה שהקדימה התעברה בממוצע ב־73.8 יום לאחר ההמלטה, שהם 19.4 ימים מוקדם יותר משאר הפרות בעדר.

המעניין, שאינדקס ההזרעות לפרה הרה אינו גבוה יותר בקבוצת ההזרעות המוקדמות (1.56), הן אף נזקקו לפחות הזרעות מהקבוצה, שהוגשה מאוחר יותר להזרעה (1.61). צריך, אמנם, לציין שקיימים שני סוגי או קבוצות של פרות מבחינת מצבן התקין או בלתי תקין של אברי המין. פרות שאפשר להזריען מוקדם ללא כל חשש, שההמלטה אצלן עברה ללא סיבוכים, מצבם הגופני טוב והן נכנסו למחזור התייחמות תקין; לעומתן, ב־קבוצה השנייה, שהוזרעה מאוחר יותר, נמצאות הרבה פרות שלא ניתן להזריען בעוד מועד בגלל עצירת שיליה, המלטה קשה, אי התייחמות, או

* „ימים תקופה פתוחה“ — מובנו של המונח: מספר הימים מתאריך ההמלטה ועד להתעברות החדשה.

אולי לאמר אם יש בכלל מועד שאין להקדימו עוד ולא רצוי להזריע את הפרה. מהנתונים שסיכמנו עד כה בולטת המסקנה, שאפשר להזריע חלק ניכר מהעדר 40 יום אחרי ההמלטה.

(3) מבחינה משקית וכלכלית, בעדר של כ-200 פרות, שבו נקצר את התקופה הפתוחה ב-15 יום יהיה רווח של 12 ולדות ותוספת חלב ליום כלכלה. מבחינה כלכלית, המדד שמשתמשים בו בעולם — הוא : „מרווח ימים מהמלטה להמלטה“ ו„מספר ולדות לפרה בשנה“. אצלנו הגענו בשנה אחרונה בקיבוצים ב-3 חליבות ל-308 ימי חליבה, 79 ימי יובש.

ס"ה 387 ימים מהמלטה להמלטה, ז.א. על כל 100 פרות חולבות שהתעברו קבלנו פחות 8 ולדות בשנה. צמצום מרווח הזמן בין המלטה להתעברות ב-10 ימים במוצא יביא תוספת של כ-2,000 ולדות בשנה.

דן קלי

השרות להזרעה מלאכותית

בית דגן

מרץ 1971

גדולה יותר מהרשומה בטבלה, כי בעבודה המעשית בשדה ישנם מקרים של דילוג על התיחמויות, וכן בדיקות הריון שליליות, וגורם זה המגדיל את התקופה הפתוחה לא הוכנס לחישוב בטבלה זו. מאידך, ככל שהפער בין הצפוי לפי הטבלה ובין המצב העובדתי במשק גדול יותר, הוא מצביע על פסיחה על התיחמויות או בדיקות הריון שליליות, ויש לתת את הדעת על כך.

סיכום

(1) שיטת ההזרעה המוקדמת נכנסה במלוא תנופתה לעבודה במרחב „השרות להזרעה“. אנו ממליצים ומבקשים, לטובת הצלחת העניין, להתיעץ עם הרופא המטפל על כל פרה שמתכוננים להגישה להזרעה מוקדמת, וכן להיוועץ במדריכי כים בקשר להזנת הפרות המתוכננות להגישה להזרעה מוקדמת.

(2) אנחנו מקווים שבשנה הבאה יהיו נתונים נוספים על קבוצות פרות, שהוזרעו הזרעות מוקדמות בפחות מ-45 יום אחרי ההמלטה, ונוכל

על הפרק (המשך מעמוד 1)

סובסידיות, מביאים חלק מהבוקרים לידי החלטה מוטעית למכור את בקרם מחוץ למסגרות מאורגנות. כדי למנוע את התפרקותו המוחלטת של השיווק המאורגן, פנינו למרכז החקלאי בהצעה לדרוש מהממשלה להעלות את המחיר המובטח לבקר, כדי שיוחזר למכרזים כוח המשיכה, גם לגבי אותם החקלאים, שתודעתם הקואר-פרטיבית חלשה. אך לכל המעוניינים חייבת להיות ברורה העובדה, שהמועצה לשיווק וייצור בקר לבשר לא תוכל להתקיים כדואג, מגן ומשווק רק בשעה שהמחירים ירודים, וכשהמחירים עולים זונחים אותה.

הייצוא

ההפסקה הזמנית בייצוא מבכירות, שנגרמה בגלל סיבות בלתי תלויות בנו, הבלטיה עד כמה חשובה וחיונית כעת שלוחה זאת לענף בקר חלב. משקים תכננו והכינו את עצמם לקראת ייצוא קבוע, והיום — לרגל ההפסקה — קיים לחץ מובן לייצא את המבכירות מהמשקים. אנו מקוים, שבקרוב יתחדש הייצוא ואף נצליח להרחיבו. מצד ה.מ.ב. נעשים כל המאמצים להגשמת מטרה זו.

ש. ד.

טבלה 1 — מרווח הימים מהמלטה עד להזרעה הראשונה ועד להתעברות *

פרות עקרות***	כ ל ה ע ד ר							
	פ ר ו ת ה ר ר ת	מרווח הימים מההמלטה עד להתעברות	מרווח הימים מההמלטה עד להזרעה ראשונה	מס' המשקים				
%	אחרי נכוי של פרות קשות המתעברות***	מס' הפרות	מס' הפרות	מס' המשקים				
	מרווח הימים בממוצע	מס' הפרות	מס' הפרות	מס' המשקים				
19.5	2029	88.2	6964	103.9	8133	74.4	10426	72
21.9	1036	89.7	3180	105.0	3717	78.3	4734	37
תש"ל								
תשכ"ט								

* בסיסונים של תש"ל ותשכ"ט נכללות פרות אשר הורדעו באותה השנה.
** פרות קשות המתעברות : פרות אשר התעברו לאחר 150 יום מיום ההמלטה,
*** פרות עקרות : פרות אשר לא התעברו תוך הזמן של 150 יום (כולל פרות קשות המתעברות).

טבלה 2 — מרווח הימים מההמלטה עד להתעברות בקבוצות פרות אשר הוגשו להזרעה ראשונה

אניקס** לפרת הרה	אחוז היצאה בגלל עקרות	מרווח הימים הממוצע מההמלטה			
		עד להתעברות*	עד להזרעה ראשונה	מס' הפרות	מס' המשקים
1.61	22.0	93.2	80.9	7930	72
1.56	11.5	73.8	53.5	2496	72
	10.5	19.4	27.4	תפרש לטובת הזרעה מוקדמת	
1.59	19.5	88.2	74.4	10426	72

* בהוצאת פרות קשות המתעברות : פרות אשר התעברו אחרי 150 יום מיום ההמלטה,
** מחידס לכל הפרות אשר התעברו.
ה ע ר ה : כל החתונים בטבלאות מקורם בדו"ח השנתי של השירות לשנת תש"ל.

טבלה 4 — התפלגות מרווח הימים המצוינע ממהמלטה עד להתעברות של הפרות אשר הזרועץ 60 יום מיום ההמלטה (54 משקים)
מרווח הימים מההמלטה עד להזרעה הראשונה בתחום של...

סדר"כ ומצנע	יום 60—56	יום 55—51	יום 50—46	יום 45—41	יום 40—36	יום 25—31	יום 30
סדר"כ פרות שזוורעו	2289	1098	644	298	159	47	22
מס' הפרות שמתעברו*	1637 (71.5%)	785 (75.6%)	487 (68.8%)	205 (64.8%)	103 (66.0%)	31 (59.1%)	13 (61.9%)
מרווח הימים עד להתעברות	73.6 (11.8%)	77.0 (14.0%)	73.3 (9.6%)	71.3 (9.7%)	62.9 (11.9%)	61.3 (11.9%)	52.2 (9.5%)
מס' הפרות העקרות**	269	154	62	29	19	3	2
מס' הפרות שעדיין לא התעברו	383	159	95	64	37	13	9

* פרות קשות התעברות לא נכללות — פרות אשר התעברו אחרי 150 יום מיום ההמלטה,
** פרות עקרות : פרות אשר לא התעברו תוך 150 יום אחרי ההמלטה (כולל פרות קשות התעברות).

טבלה 5 — מרווח הימים הצפוי מההמלטה עד להתעברות כהתאם למועדים שונים של הזרעה ראשונה ובמציא אחוזי התעברות שונים

אחוז ההתעברות	מרווח הימים מהמלטה עד להתעברות				
	40%	45%	50%	55%	60%
מרווח הימים המצוינע מההמלטה עד להזרעה הראשונה	40	70	64	61	57
54					
59	45	75	69	66	62
64	50	80	74	71	67
69	55	85	79	76	72
74	60	90	84	81	77
79	65	95	89	86	82
84	70	100	94	91	87
89	75	105	99	96	92
94	80	110	104	101	97